

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (ifølge EF-traktatens artikel 128)

KOM(2007) 803 endelig/2 (Del V) — 2007/0300 (CNS)

(2008/C 162/24)

Rådet besluttede den 17. januar 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (ifølge EF-traktatens artikel 128)

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Wolfgang GREIF til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. januar 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 442. plenarforsamling den 13.-14. februar 2008, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 147 stemmer for, 5 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU har bifaldet den nye samlede tilgang og flerårige cyklus både i sin udtalelse om vedtagelsen af retningslinjer for beskæftigelsen (2005-2008) ⁽¹⁾ og i mange andre udtalelser og har i den forbindelse bl.a. understreget, at de nationale parlamenter, arbejdsmarkedsparterne og civilsamfundet bør høres reelt og inddrages i alle faser af den beskæftigelsespolitiske koordinering.

1.2 EØSU har henvist til, at én måde at sikre de nationale reformprogrammernes succes på er størst mulig inddragelse af alle relevante samfundsmæssige aktører, herunder navnlig arbejdsmarkedets parter, i alle faser af processen. I den forbindelse har EØSU beklaget, at der i de sidste par år ikke i tilfredsstillende grad er blevet foretaget høringer af arbejdsmarkedets parter og arrangeret debatter med civilsamfundet. EØSU mener derfor, at det er vigtigt at styrke systemerne for arbejdsmarkedsrelationer på såvel EU-niveau som nationalt niveau.

1.3 EØSU beklager derfor endnu engang, at der som følge af den meget stramme tidsplan mellem offentliggørelsen af forslaget til Rådets beslutning og selve beslutningen ikke er tilstrækkelig tid til indgående debat og høring. EØSU forbeholder sig derfor ret til at gennemgå strategien set i lyset af forårstopmødet i 2008.

1.4 EØSU har i flere udtalelser fremsat en lang række forslag vedrørende det foregående sæt retningslinjer for beskæftigelsen inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi. For at foregribe den stramme tidsplan udarbejdede EØSU en oversigt over alle disse forslag, der blev sendt til og godt modtaget af de pågældende tjenestegrene i Kommissionen ⁽²⁾.

1.5 Selv om retningslinjerne på ingen måde har mistet deres grundlæggende relevans, bemærker EØSU, at det nye sæt

retningslinjer for beskæftigelsen er de samme som i den foregående pakke. Kommentarerne er dog blevet opdateret på nogle få punkter, og enkelte af udvalgets forslag afspejles i teksten.

1.6 EØSU foreslår Kommissionen som led i den almindelige procedure at udarbejde et bilag med en liste over alle kvantificerbare mål i retningslinjerne for at gøre disse mere gennemsigtige.

1.7 På grund af den korte tidsfrist gentager EØSU sine vigtigste synspunkter på visse aspekter, som bør medtænkes i beslutningen, eftersom der er et generelt behov for at tilpasse retningslinjerne for beskæftigelsen. Disse synspunkter fremgår af nedenstående resumé af forslagene ⁽³⁾.

⁽¹⁾ I resuméet henvises til følgende udtalelser: EØSU's udtalelse af 25.4.07 om »Forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik«, ordfører: O'Neill (EUT C 168 af 20.7.2007); EØSU's udtalelse af 12.7.2007 om »Beskæftigelse for prioriterede befolkningsgrupper (Lissabon-strategien)«, ordfører: Greif (EUT C 256 af 27.10.2007); EØSU's udtalelse af 26.10.2005 om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Varetagelse af unges interesser i Europa — Gennemførelse af Den Europæiske Ungdomspagt og fremme af aktivt borgerskab«, ordfører: van Turnhout (EUT C 28 af 3.2.2006); EØSU's udtalelse af 13.9.2006 om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En køreplan for ligestilling mellem kvinder og mænd 2006-2010«, ordfører: Attard (EUT C 318 af 23.12.2006); EØSU's udtalelse af 11.7.2007 om »Beskæftigelsesevne og iværksætterånd — Civilsamfundets, arbejdsmarkedsparternes og de regionale og lokale instansers rolle set i et kønsperspektiv«, ordfører: Pariza Castañón (EUT C 256 af 27.10.2007); EØSU's udtalelse af 17.1.2007 om »Lige muligheder for mennesker med handicap«, ordfører: Joost (EUT C 93 af 27.4.2007); EØSU's udtalelse af 26.9.2007 om »Fremme af bæredygtig produktivitet på de europæiske arbejdspladser«, ordfører: Kurki (EUT C 10 af 15.1.2008); EØSU's udtalelse af 11.7.2007 om »Flexicurity (dimensionen intern fleksibilitet — overenskomstforhandlinger og den sociale dialog) rolle som midler til regulering og reform af arbejdsmarkedet«, ordfører: Janson (EUT C 256 af 27.10.2007); EØSU's udtalelse af 17.5.2006 om »Forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik«, ordfører: Greif (EUT C 195 af 18.8.2006); EØSU's udtalelse af 30.5.2007 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om etablering af den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF) for livslang læring«, ordfører: José Isaías Rodríguez García-Caro (EUT C 175 af 27.7.2007); EØSU's udtalelse af 6.4.2005 om »Forslag til Rådets og Europa-Parlamentets henstilling om yderligere europæisk samarbejde vedrørende kvalitetssikring inden for videregående uddannelser«, ordfører: Mário Soares (EUT C 255 af 14.10.2005).

⁽²⁾ EØSU's udtalelse af 31.5.2005 om »Forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (ifølge traktatens artikel 128)«, ordfører: Malosse (EUT C 286 af 17.11.2005).

⁽³⁾ En brochure med EØSU's forslag vil snart blive offentliggjort. EØSU's udtalelser om beskæftigelse og hertil knyttede spørgsmål findes på http://eesc.europa.eu/sections/soc/index_en.asp.

2. Resumé af specifikke EØSU-forslag

2.1 Ambitioner og målbare mål

EØSU gentager nødvendigheden af:

- at opstille væsentligt mere ambitiøse, reelle og målbare mål, som der bør foretages en benchmarking af i de nye retningslinjer på EU- og medlemsstatsplan, og større håndhævelsesbeføjelser til Kommissionen. I den forbindelse bør der gøres en seriøs indsats for at undgå, at den nye Lissabon-strategis mål udvandes, og for igen at sætte fokus på kvantitative europæiske mål, navnlig på områderne aktivering, uddannelse, livslang læring, beskæftigelse af unge og ligestilling;
- at vedtage en tidsplan og fremgangsmåde, der kan formidles ordentligt til alle relevante aktører for at sikre størst mulig deltagelse samt indrømme EU-planen og medlemsstaterne tilstrækkelig tid til at reagere i udviklingsfasen. I den forbindelse bør arbejdsmarkedsparterne, civilsamfundet og EØSU først og fremmest inddrages på et så tidligt trin som muligt i udformningen, gennemførelsen og opfølgningen af retningslinjerne;
- at sikre en bedre indsamling af data, der skal lette både medlemsstaternes og Kommissionens overvågning og evaluering;
- at opstille nationale reformprogrammer, der indeholder mere konkrete oplysninger om fastlagte mål, tidsplaner, udgifter og budgetforanstaltninger. Derved bliver disse programmer mere ambitiøse og kan føre til markante kvalitative fremskridt med hensyn til tidsplaner, beføjelser, bindende målsætninger og finansiering, herunder specifikke målsætninger for øremærkning af en passende del af budgettet til foranstaltninger til en aktiv arbejdsmarkedspolitik i de enkelte medlemsstater;
- at lægge større vægt på integration af mennesker med særlige behov i form af specifikke mål og større anerkendelse af de socialpolitiske krav. Der bør i den forbindelse gøres en endnu større indsats for at sikre, at den positive udvikling på det økonomiske og beskæftigelsesmæssige område også styrker den sociale integration inden for rammerne af Lissabon-strategien. Der bør derfor i det nye sæt retningslinjer lægges betydeligt mere vægt på medlemsstaternes fælles sociale målsætninger om at fremme aktiv social integration (f.eks. bekæmpelse af fattigdom og udstødelse blandt de mest marginaliserede personer og grupper).

2.2 Beskæftigelse af unge

EØSU gentager nødvendigheden af:

- at fastsætte mål for hver medlemsstat om at mindske ungdomsarbejdsløsheden med mindst 50 % i perioden 2006-2010 for at gøre det klart, at bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed kræver en større indsats fra alle berørte parter side;

- at sætte endnu større fokus på unges integration på arbejdsmarkedet, navnlig med henblik på at sikre dem et første job med fremtidsperspektiver, og i den forbindelse på gennemførelsen af foranstaltninger, der kan begrænse risikoen for, at unge forbliver fanget i kortsigtet og usikker beskæftigelse;

- at yde en langt mere energisk og målrettet indsats inden for faglig uddannelse og livslang læring for henholdsvis at åbne veje til beskæftigelse for unge mennesker og nedbringe ungdomsarbejdsløsheden. Grundlaget for uddannelse og dets forhold til det moderne arbejdsmarked er også et stort emne, da der savnes færdigheder på grund- og mellemniveauet, ligesom der er et misforhold mellem færdigheder og kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov;

- at formulere sociale beskyttelsesordninger, der sætter unge i stand til at træffe valg og dermed afgøre deres egen fremtid, og i den forbindelse træffe foranstaltninger til fremme af social integrering af unge især for at bekæmpe problemet med unge, som ikke er under uddannelse, i beskæftigelse eller registreret som arbejdsløse;

- at halvere antallet af unge, der forlader skolen i utide i perioden 2006-2010, og fremme praktikophold i virksomheder;

- at sikre passende incitamenter og støtte til, at erhvervslivet i øget omfang kan ansætte unge og ældre arbejdstagere med særlige problemer på arbejdsmarkedet;

- at nedsætte fristen på seks måneder for søgning efter job/læreplads, hvorefter unge skal tilbydes en ny start (det skal bemærkes, at denne frist under retningslinje 18 vil blive nedsat til fire måneder inden 2010);

- at fremme ligestilling, støtte til handicappede og integration af indvandrere.

2.3 Ligestilling mellem mænd og kvinder

Udvalget understreger endnu engang, at:

- fælles prioriteter i koordineringen af beskæftigelsespolitikker er nødvendige for at øge kvinders erhvervsdeltagelse. Blandt andet bør der være konkrete politikforslag til at tilskynde enlige forældre til at erhverve sig markedsefterspurgte kvalifikationer og lette deres adgang til beskæftigelse;

- arbejdsmarkedets parter bør høres om aspekter vedrørende integration af kønskriterier;

- nationale myndigheder, nationale ligestillingsorganer og arbejdsmarkedets parter i alle medlemsstaterne har en klar forpligtelse til at sikre, at de lønsystemer, som de indfører, ikke fører til lønmæssig forskelsbehandling af mænd og kvinder. EU's retningslinjer bør med præcise indikatorer styrke både de nationale og virksomhedernes målsætninger for ligeløn mellem mænd og kvinder. Der bør følgelig fastsættes mål for mindskelsen af forskellen mellem pigers og drenge adgang til erhvervsuddannelse og teknisk uddannelse samt for at mindske lønforskellene ved ansættelse;

- der er behov for foranstaltninger til forebyggelse af eksisterende diskrimination på arbejdsmarkedet og strukturelle årsager til kønsspecifikke lønforskelle, navnlig fremme af kvinders økonomiske uafhængighed især ved foranstaltninger til fjernelse af usikker deltidsbeskæftigelse samt bedre lovgivning om deltidsbeskæftigelse (f. eks. udvidelse af retten til deltid for forældre med krav om at kunne vende tilbage til fuldtidsbeskæftigelse, øget inddragelse af kvinder i efteruddannelsen lokalt på arbejdspladsen);
 - nye specifikke målsætninger for ligestilling i beskæftigelsespolitikkerne med kvalitative og kvantitative indikatorer, der skal aflive kønsrelaterede myter og hindringer for kvinder, der ønsker at gøre karriere i visse sektorer eller starte om iværksætter (*);
 - nationale læseplaner bør indeholde undervisning i iværksætterkultur på de sekundære og tertiære uddannelsesniveauer for især kvinder, og der bør iværksættes foranstaltninger til at få flere kvinder til at tage en kandidatgrad inden for videnskabelige/tekniske discipliner for at imødegå de kønsbestemte forskelle på beskæftigelsesområder som ingeniørvidenskab og IKT-relaterede serviceydelser;
 - der bør sættes mere fokus på ligestilling mellem kønnene og behovet for forenelighed mellem arbejde og familieliv. I den forbindelse er det nødvendigt med en indsats mod kønsspecifik segmentering af arbejdsmarkedet, navnlig via effektive foranstaltninger til fremme af en bedre balance mellem arbejds- og familieliv (herunder navnlig etablering af veludbyggede og billige børnepasningsordninger af høj kvalitet og tilbud om støtte til plejekrævende mennesker og deres pårørende, herunder i form af heldagsinstitutioner for de pågældende);
 - der er behov for effektiv fremme af deling af forældrepligten mellem kvinder og mænd (navnlig incitament til øget inddragelse af fædre i børnenes opdragelse) og forebyggelse af familiepolitiske foranstaltninger med stærke incitament til fuldstændig eller længerevarende udtræden af arbejdsmarkedet. Forældre skal have mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet, forældreorlov må ikke have negative konsekvenser for indkomsten, være et yderligere incitament for kvinder til at udtræde af arbejdsmarkedet eller skabe nye hindringer for en deling af forældrebyrden.
- ældre arbejdstageres behov. De fysiske og psykiske arbejdsvilkår for ældre arbejdstagere bør forbedres med henblik på fastholdelse af denne gruppe på arbejdsmarkedet, navnlig gennem større inddragelse af de ældre arbejdstagere i videreuddannelsen og lempelse af præstationskravene i virksomhederne og arbejdsforhold, der imødekommer de ældres behov (bl.a. incitament til udvidelse af sundhedsbeskyttelsen på arbejdspladsen, tværsektorielle programmer til sundhedsfremme og forebyggelse samt til beskyttelse af arbejdstagerne lokalt i virksomhederne).
- En oplysningsindsats om ældre arbejdstagere (anerkendelse af værdien af erfaringer og kompetencer, der er erhvervet i arbejdslivet, og videregivelsen af disse til yngre arbejdstagere) samt rådgivning og støtte til virksomheder, navnlig de små og mellemstore, med hensyn til fremadrettet personaleplanlægning og en tilrettelæggelse af arbejdet, der imødekommer de ældres behov.
 - Større prioritet af handicapspørgsmål i de nationale reformplaner og større inddragelse af de nationale handicapforberedninger i udarbejdelsen af reformplanerne. På den baggrund blev Kommissionen anmodet om at analysere, hvilken effekt og eventuelle synergier som fleksibelt arbejde og støtteforanstaltninger kan have for at få flere handicappede i arbejde.
 - Styrkelse og overvågning af gennemførelsen af indvandringspolitikker og deres indvirkning på tilrettelæggelsen af den nationale arbejdsmarkedspolitik. Der bør ofres særlig opmærksomhed på individuel støtte i skolen, og evt. før et skoleforløb påbegyndes, samt på en tidlig investering i sproglige og erhvervsrelevante kvalifikationer samt fjernelse af institutionelle hindringer og diskrimination i adgangen til arbejdsmarkedet i medlemsstaterne og forebyggelse af løndumping på arbejdsmarkedet.
 - Tiltag til at sikre en balance i form af fastholdelse af en veluddannet og kvalificeret arbejdsstyrke, så bæredygtigheden sikres, må overvåges og gennemføres. EØSU støtter arbejdstageres mobilitet i medlemsstaterne, men udtrykker bekymring for den overførsel af uddannet arbejdskraft og kompetenceflugt, som foregår mellem nogle medlemsstater, og konsekvenserne heraf for oprindelseslandet.

2.4 Ældre arbejdstagere, handicappede arbejdstagere, indvandrende arbejdstagere

Udvalget har krævet:

- En stærkere indsats mod de mange fortsat eksisterende diskriminationsformer og ringere vilkår på grund af alder, køn, handicap og/eller etnisk oprindelse, navnlig i forbindelse med adgangen til uddannelsessystemet og til varig beskæftigelse. Gældende EU-lovgivning og gennemførelsen heraf bør nøje overvåges.
- Større fokus på følgerne af de demografiske ændringer og udfordringerne i forbindelse med den erhvervsaktive befolknings aldring. I den forbindelse bør der investeres mere i arbejdspladskvalitet og i arbejdspladser, der imødekommer

(*) I denne forbindelse jf. også følgende udtalelser: EØSU's udtalelse af 6.7.2006 om »Fremme af iværksættertankegangen gennem uddannelse og læring«, ordfører Jerneck (EUT C 309 af 16.12.2006) og EØSU's udtalelse af 25.10.2007 om »Iværksættertankegang og Lissabon-dagsordenen«, ordfører Madi Sharma, medordfører: Jan Olsson (SOC/267) (Udtalelsen er endnu ikke offentliggjort).

2.5 Godt arbejde og et indslusningsarbejdsmarked

EØSU gentager behovet for:

- Foranstaltninger til at forbedre jobkvaliteten, herunder indførelse af et europæisk indeks for arbejdslivskvalitet, der bygger på forskningsbaserede kriterier om »godt arbejde«, og som skal udarbejdes og offentliggøres regelmæssigt med henblik på at kaste lys over forandringer og forbedringer i det europæiske arbejdslivs kvalitet og de dermed forbundne konsekvenser for produktiviteten.
- Større sikkerhed i ansættelsen og en forebyggende indsats mod, at arbejdstagere bliver fastholdt i usikker beskæftigelse, bl.a. ved at sikre, at arbejdsledige ikke tvinges til at tage job uden sikkerhed, at der sættes ind mod sort arbejde og at der dæmmes op for udnyttelse af midlertidigt beskæftigede lønmodtagere.

- Beskyttelse af arbejdstagerne mod diskrimination.
- Mange yderligere foranstaltninger til at forbedre operationelle sundhedsbeskyttelsesordninger, så beskæftigelsesmålene kan fremme forebyggelse og en sund livsstil og derved mindske sygdomsbelastningen, øge arbejdskraftens produktivitet og udvide arbejdslivet.
- Modernisering og forbedring af samt — i de tilfælde, hvor der er behov herfor — øget social sikkerhed i utraditionelle beskæftigelsesformer.
- Fjernelse af hindringerne for, at personer, der har påtaget sig en pasnings- og plejeburde, kan (gen-)indtræde på arbejdsmarkedet og beholde sit job (og incitamenter til større inddragelse af fædrene i pasning og pleje).
- Opbygning af et indslusningsarbejdsmarked for socialt udstødte grupper med passende incitamenter for erhvervs livet til i højere grad at ansætte socialt udstødte samtidig med støtte til de pågældende til at løse de problemer, der ligger til grund for udstødelsen (i den forbindelse er det vigtigt at forhindre både uansigtsmæssigt spild og konkurrenceforvriddinger).
- Beskæftigelsesinitiativer inden for non profit-sektoren spiller en særlig rolle her. Støtten bør sikres passende finansiering over de arbejdsmarkedspolitiske budgetter.

2.6 Flexicurity

Udvalget har fremsat følgende forslag:

- Arbejdsmarkedets parter bør være en udfarende kraft i alle debatter om flexicurity og spille en fremtrædende rolle i Kommissionens høringer og definition af flexicurity-konceptet.
- En styrkelse af systemerne for arbejdsmarkedsrelationer på europæisk og nationalt niveau er afgørende. Det er vigtigt, at arbejdsmarkedets parter deltager aktivt, forhandler om, øver indflydelse på og tager et ansvar for flexicurity-modellens udformning og elementer. Derfor bør vurderingen af de nationale reformplaner også se på, hvordan arbejdsmarkedsdialogen og systemerne for kollektive aftaler kan styrkes.
- Kommissionen og medlemsstaterne bør lægge mere vægt på ligestillingen mellem kønnene og solidariteten mellem generationerne i debatten om flexicurity. Kvinder, ældre arbejdstagere og unge er ofte dårligere stillet på arbejdsmarkedet med hensyn til fleksibilitet og sikkerhed, hvorfor man bør bestræbe sig på at sikre en harmonisering i opadgående retning og træffe så gunstige foranstaltninger for disse grupper som muligt.
- Medlemsstaterne og Kommissionen bør udforske mulighederne for at øge tilpasningsevnen gennem intern fleksibilitet og gøre dette til et bæredygtigt og acceptabelt aspekt af flexicurity. Den interne fleksibilitet kan spille en fremtrædende rolle med hensyn til at fremme produktivitet, innovation og konkurrenceevne og kan derved bidrage til opfyldelsen af målsætningerne i Lissabon-strategien.
- En balance mellem fleksible arbejdstider og beskyttelse af arbejdstagerne bør tilstræbes. Reglerne for en sådan balance sikres bedst ved overenskomstforhandlinger og i overensstemmelse med national praksis. Sådanne forhandlinger om fleksible arbejdstider kræver et solidt fundament af rettigheder, velfungerende arbejdsmarkedsinstitutioner og opbakning fra beskæftigelsesvenlige sociale sikringsordninger.

2.7 Investeringer, innovation og forskning

Udvalget har krævet:

- Gunstige makroøkonomiske forhold, hvor der lægges vægt på en vækstorienteret økonomisk politik for at bekæmpe den langvarige konjunkturfatning og udnytte det fulde potentiale i aktive arbejdsmarkedspolitikker.
- Der bør være mere konsekvens i integrationen af investeringerne i forskning, udvikling og innovation, så investeringerne både stimulerer økonomien og skaber nye arbejdspladser. I den forbindelse må det også pointeres, at de fleste reformprogrammer ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til det nødvendige i ud over strukturelle reformer på arbejdsmarkedet at iværksætte efterspørgselsorienterede foranstaltninger til fremme af vækst og beskæftigelse.
- Det er nødvendigt at øge det budgetmæssige spillerum for passende investeringer i infrastruktur i medlemsstaterne. De nationale reformprogrammer bør så vidt muligt udformes på en sådan måde, at de fører til et program til fremme af økonomien, der koordineres på europæisk plan.
- For fuldt ud at udnytte potentialet for vækst og fuld beskæftigelse må der sikres passende rammevilkår, som både fremmer den eksterne og interne efterspørgsel. I den sammenhæng er det blevet påpeget, at kun få medlemsstater lægger tilstrækkelig vægt på økonomiske incitamenter i deres reformprogrammer.
- Det er vigtigt med adgang til tilstrækkelige midler på nationalt og europæisk plan til at gennemføre beskæftigelsespolitiske tiltag. I den forbindelse er det blevet påpeget, at der i mange medlemsstater skal rettes op på den eksisterende ubalance mellem forslag til arbejdsmarkedsinitiativer og de budgetbevillinger, der er til rådighed.

Bruxelles, den 13. februar 2008

Dimitris DIMITRIADIS

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg